

نیل به تراز معرفتی برپایه تعالیم اهل بیت(ع)؛ راه پاسخ به نیازهای دوران معاصر

شکل گرفتن حوزه‌های وسیع علمی و پاسخ‌های دقیق در چارچوب عقلانیت اسلامی، در گرو دستیابی به تراز علمی، معنوی و معرفتی است و برای دستیابی به این تراز، باید بر پایه تعالیم اهل بیت(ع)، پاسخ‌های منقحی به نیازهای دوران معاصر داد.

شکل گرفتن حوزه‌های وسیع علمی و پاسخ‌های دقیق در چارچوب عقلانیت اسلامی، در گرو دستیابی به تراز علمی، معنوی و معرفتی است و برای دستیابی به این تراز، باید بر پایه تعالیم اهل بیت(ع)، پاسخ‌های منقحی به نیازهای دوران معاصر داد.

حجت‌الاسلام و المسلمین محمدجواد ادبی، رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی کشور و مسئول کارگروه فلسفه و عرفان در کمیته فرهنگ و تمدن شورای عالی انقلاب فرهنگی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره به عدم همراهی عقلانیت و معنویت در اندیشه غربی، عنوان کرد: عقلانیتی که در غرب تعریف می‌شود، عقلانیتی است که ابزار نیل به آن با معنویت استلزام و ارتباط مستقیم ندارد.

ادبی اظهار کرد: در واقع شاید فردی از منظری کلیسایی به امور التفات کند و بخشی از عقلانیت غربی برای او حاصل شود، اما اگر از منظری غیر کلیسایی و از منظر بعد از رنسانس نیز نظر کند، عقلانیت غربی می‌تواند زمینه‌ای جدی پیش روی او باشد. بنابراین وحی نقش فعالی در شکل گرفتن این عقلانیت ندارد و یا به تعبیر دیگر استلزام ارتباط میان عقلانیت غربی و وحی در کار نیست.

عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص عقلانیت مورد نظر در سنت اسلامی، بیان کرد: در حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی و به خصوص فرهنگ شیعی زمینه‌ها و ابزارهایی را که می‌توانیم مد نظر و به عنوان عقلانیت اسلامی مورد بازتعریف قرار دهیم، مبتنی بر وحی است و دستاوردهای آن مبتنی بر چیزی است که در حقیقت و واقعیت با هم منطبق است.

با اهل بیت(ع) نزدیک‌ترین مسیر عقلانی با افقی کاملاً بی‌مکان و بی‌زمان گشوده می‌شود که این افق جاودانه به همراه ابزاری که در اختیار فرد برای نیل به حقیقت گذاشته می‌شود بالاترین اعتماد را به خود جذب خواهد کرد.

وی با بیان اینکه عقلانیت اسلامی، عقلانیتی ذوجوه است، اظهار کرد: این عقلانیت به ماده و عالم ماده بی‌توجه نیست و نسبت به عالم متافیزیک و عالم معنا نیز افق‌های بسیار جدی‌ای را پیش رو قرار می‌دهد که به علت توجه همزمان به این ابعاد مختلف، موجودیت انسان، کیفیتی چندوجهی می‌یابد و البته باید توجه داشت که این عقلانیت چندوجهی را نه به معنا و کاربرد متداول عقلانیت، بلکه با بیانی جدید باید عرضه کرد.

ادبی زمینه‌های موجود فکری و فرهنگی را زمینه‌هایی عینی دانست که شرایط فرهنگی کنونی را رقم می‌زند و عنوان کرد: علیرغم تلاش برای دستیابی به این بیان جدید از عقلانیت، باید ساختار تبلیغ دین را با زبانی جدید و بر مدار زبان معاصر بنا و بازطراحی کرد و از این راه به دفاع عقلانی از دین پرداخت. این نکته، نکته مهمی است که ابزارهای تبلیغ دین امروزه گونه‌گون شده‌اند و زمینه‌های تدوین تعالیم اهل بیت(ع) و همچنین متدولوژی‌های بهره‌مندی از این تعالیم نیز گونه‌گون شده است.

قائم مقام امور بین‌الملل سازمان میراث فرهنگی افزود: در واقع امروزه امکان طرح سؤالات دقیق‌تر، استخراج مباحث و موارد بیشتر، تنظیم وسیع‌تر و همچنین ارائه پاسخ‌های دقیق‌تر و متناسب‌تری فراهم شده که در صورت به ثمر رسیدن این موارد و بازتعریف و بازتدوین آموزه‌های اسلامی، زمینه مناسبی برای پیشرفت عقلانی فراهم خواهد شد و هر چند این روند آغاز شده است، امیدواریم که چنین مبادی و چنین مبانی‌ای هر روز بیش از پیش به منصف بروز و ظهور برسد.

ادبی با اشاره به کلام ائمه معصومین(ع) گفت: کلام ائمه(ع) ابزار استخراج اصول این عقلانیت را در اختیار می‌گذارند. ویژگی این اصول این است که به عنوان راهی برای دست‌یابی به پاسخ‌های عقلانی، نزدیک‌ترین مسیر نیل به حقیقت را برای شما ایجاد می‌کند و اگر از این ابزار استفاده نکنید، مسیرتان بسیار طولانی‌تر و امکان عدم دسترسی شما به پاسخ معقول و راهگشا جدی‌تر خواهد شد.